

Силабус
навчальної дисципліни
Філософія
2020-2021 навчальний рік

Освітня програма : «Біологія та здоров'я людини. Фізична реабілітація»
Предметна спеціальність : 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти: перший

Викладач (і)	к.філос.н., доц. Іван Іванович ЛПІЧ
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/gef/structure-gef/kaf-istor/composition-kaf-istor/lipich/
Контактний тел.	+380663932805
Е-mail викладача:	Lipuch.Ivan.@gmail.com
Графік консультацій	8.00. Вівторок

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	16	14	60	екзамен

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: матерія, свідомість, ідеалізм, матеріалізм, позитивізм, екзистенціалізм, психоаналіз

Мета та предмет курсу:

- поглиблювати наявний стан світоглядної культури і навичок абстрактного мислення.
- формування і розвиток сучасної світоглядно-методологічної парадигми студентської молоді неможливе без філософії як теоретичної основи світобачення та певного методу відношення до світу.
- філософська культура студента зумовлює як адекватне сприйняття ним навчального матеріалу практично всіх наук, так і виступає передумовою його формування як особистості.
- філософська підготовка студентства зумовлює також ефективність виховної роботи, оскільки підвищує загальну культуру мислення, вміння раціонально відібрати з потоку наукової інформації необхідний матеріал.
- оволодіння філософією сприяє становленню самосвідомості, інтелектуальному розвитку, вмінню знаходити оптимальний вихід з ціннісно-кризових ситуацій.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є найбільш загальні закони розвитку природи, суспільства та свідомості.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

ЗК 8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Та демонструвати такі результати навчання:

ПРН 22. Володіти знаннями про моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

ПРН 8. Уміти керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1.

Тема 1. ВИНИКНЕННЯ ФІЛОСОФІЇ

Світогляд. Структура світогляду. Історичні типи світогляду. (міфологія, релігія, філософія як наука.)

Предмет і природа філософського знання. Філософія як специфічний тип знання. Структура філософського знання. Методологія і функції філософії. Еволюція предмету філософії. Теоретичне і духовно-практичне значення філософії. Основне питання філософії. Різновиди ідеалізму. Історичні форми матеріалізму. Поняття вульгарного матеріалізму. Проблема пізнаваності світу. Гносеологічний оптимізм та агностицизм.

Тема 2. ПРОБЛЕМА МЕТОДУ В ФІЛОСОФІЇ

Поняття методу в філософії. Метафізика і діалектика. Поняття діалектики. Діалектика як специфічний метод пізнання і відтворення дійсності. Об'єктивна та суб'єктивна діалектика. Тотожність та відмінність. Протилежність та суперечність. Закони діалектики. Закон та закономірність. Формування діалектичних ідей в античному світі. Діалектика і софістика. Суперечність. Метафізика як вчення про найбільш загальні основи буття.

Тема 3. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ІДЕЇ ГНОСЕОЛОГІЇ

Загальні уявлення про теорію пізнання, її предмет і метод. Поняття “знання” і “пізнання”. Багатоманітність форм пізнання. Поняття “гносеологія” (“епістемологія”). Становлення гносеології в історії філософії та її місце в системі філософського знання. Діалектика як теорія пізнання. Об'єкт, суб'єкт і джерела пізнання. Специфіка агностицизму і скептицизму. Чуттєве і раціональне пізнання. Сенсуалізм і раціоналізм. Проблема розуміння в пізнанні. Основні форми чуттєвого і раціонального пізнання. Розуміння як засіб пізнання. Феномен ірраціональності.

Мислення і досвід. Суперечності мислення та їх джерела. Проблема істини та її критеріїв. Істина: об'єктивна, абсолютна й відносна. Діалектика істинності та заблудження. Мислення і мова. Штучні мови та їх роль в сучасній науці. Чи може мислити машина? Наукове знання, його мова та особливості. Ідея та форми її реалізації.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. ФІЛОСОФІЯ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ та КИТАЮ

Виникнення індійської філософії. Ортодоксальні ведичні філософські системи: веданта, міманса, ньяя, вайшешика, санкх'я, йога. Неортодоксальні школи адживіки і чарвака-локаятиків. Ядричха-вада і свабхава-вада про випадковий збіг обставин та строгу

внутрішню закономірність. Основні категорії індійської філософії.

Священні книги китайської освіченості. Онтологія даосизму. «Даодецзин». Конфуціанство. Мен-цзи. Лунь-Юй. Принцип «виправлення імен». Мо - цзи.. Легізм законників філософської школи фа-цзя.

Тема 5. АНТИЧНА ФІЛОСОФІЯ.

Гноми «7 мудреців». Пошук першооснови світу в ранніх філософських системах. Мілетська натурфілософія: Фалес, Анаксимандр і Анаксімен. Діалектика Геракліта. Метафізика елеатів. Досократики: магія чисел Піфагора, "стихії" Емпедокла, "нус" Анаксагора. Етичний релятивізм софістики. Даймоніон і маєтика Сократа. Автаркія кініків і гедонізм кіренаїків. Атомізм Левкіппа-Демокріта, Лукреція Кара, Епікура. "Ейдоси" і абсолютний ідеалізм Платона. Неоплатонізм. Енциклопедизм Арістотеля і його вплив на розвиток філософської думки. "Атараксія" скептиків. Фаталізм стоїків.

Тема 6. СЕРЕДНЬОВІЧНА ФІЛОСОФІЯ. ФІЛОСОФІЯ ВІДРОДЖЕННЯ

Специфіка філософських вимірів світу в Середні віки. Проблема доказу буття Бога. Апологетика. Патристика. Схоластика. Суперечка номіналістів і реалістів про універсалії. Пояснення теодицеї. П'єр Абеляр. Ерігуена. Дунс Скотт. Вільгельм Оккам. Ансельм Кентерберійський. Августин Блаженний. Фома Аквінський.

Поняття гуманізму. Антропоцентризм як основна світоглядна парадигма. Філософія гуманізму. Натурфілософія нового природознавства Пантеїзм Джордано Бруно. Філософія політики: ідеологія централізованої держави і теорія природного права. Утопічний соціалізм.

Тема 7. ЕНЦИКЛОПЕДИЧНА ФІЛОСОФІЯ ПРОСВІТНИЦТВА

Енциклопедична філософія Просвітництва: Д.Дідро, Д.Толанд, П.Гассенді, П.Бейль, Вольтер, Кондільяк, Гельвецій, Ламетрі, Гольбах, Географічний детермінізм Ш.Монтеск'є. Проблема походження держави в філософії Ж.-Ж.Руссо. Метафізичний матеріалізм та атеїзм.

Тема 8. НІМЕЦЬКА КЛАСИЧНА ФІЛОСОФІЯ. МАРКСИСТСЬКА ФІЛОСОФІЯ.

Трансцендентальний ідеалізм. І.Канта. Діалектика Фіхте і Шеллінга. Суперечність методу і системи в "абсолютному діалектичному ідеалізмі" Георга Вільгельма Фрідріха Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л.Фейербаха.

Марксизм-ленінізм: філософія з позицій гегемонії пролетаріату. Діалектичний та історичний матеріалізм. Матеріалістична діалектика. Політична економія. Науковий соціалізм і комунізм. Діалектика природи. Ленінізм.

Тема 9. ВІТЧИЗНЯНА ФІЛОСОФІЯ. ФІЛОСОФІЯ В РОСІЇ (к.ХІХ- поч..ХХ ст.)

Міфологія давніх українців. Духовні витоки української філософської культури. Філософська думка в Україні після розпаду Київської Русі. Розвиток філософських ідей в Україні у ХУІІІ-ХІХ ст. Г.С.Сковорода. Києво-Могилянська академія. "Філософія серця" П.Юркевича. Т.Шевченко, І.Франко.

Богопошукувачі: О.М.Бердяєв, Л.І.Шестов, В.С.Соловйов, П.Флоренський, Г.Шпет. Ідея соборності. Антропоцентричність російської філософії. Революційні демократи: Герцен, Чернишевський, Добролюбов. Символізм А.Ф. Лосева.

Змістовий модуль 3.

Тема 10. ПОЗИТИВІЗМ

Позитивізм: виникнення, сутність та етапи розвитку Огюст Конт про обґрунтування методу позитивного мислення. Філософія махізму. Принцип економії мислення. Пост

позитивізм і неопозитивізм. Практична філософія: прагматизм і інструменталізм. Філософія науки: структуралізм. Критична теорія.

Тема 11. ТЕОРІЯ ПСИХОАНАЛІЗУ

Теорія психоаналізу. Структура психіки з точки зору З.Фрейда. Поняття сублимації. Комплекси Едіпа і Електри. Теорія архетипів К.Юнга. Колективне підсвідоме. Релігія як колективний невроз людства. Філософія психологізму: фрейдизм, біхевіоризм, неофрейдизм.

Тема 12. ФІЛОСОФСЬКА ГЕРМЕНЕВТИКА. ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМ

Герменевтика як метод суспільних наук. Поняття “тлумачення”. Мова як конкретне втілення реальності. Феноменологія Е.Гуссерля. Проблема розуміння в творах Г.Г.Гадамера, Дільтея, Шлейєрмахера. "Філософія життя": Ф.Ніцше.

Екзистенціалізм: М.Хайдеггер, К.Ясперс, А.Камю, Ж.-П.Сартр, Г.Марсель, М.О.Бердяєв, М.Бубер. Поняття пограничної ситуації. Непізнаванність екзистенції.

Методи навчання:

1) За джерелами передачі й характером сприйняття інформації : Словесні, наочні, практичні.

1.1. Словесні: пояснення, розповідь, лекція, бесіда (вступна, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення, репродуктивна, евристична, катехізісна).

1.2. Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

2) За основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання: методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок.

3) За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі.

4.2. метод пізнавальних ігор – моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів;

4.4. метод створення ситуації новизни навчального матеріалу;

4.5. метод опори на життєвий досвід здобувачів.

4) **Методи контролю і самоконтролю у навчанні:**

5.1. метод усного контролю: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване;

5.2 метод тестового контролю;

5) **Бінарні методи:**

Методи викладання: інформаційно-повідомляючий; інструктивно-практичний; пояснювальний.

Методи навчання: виконавчий; репродуктивний (відтворюючий); продуктивно-практичний; частково-пошуковий.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Для успішного засвоєння програмного матеріалу з курсу «Філософія» студент зобов'язаний:

- не запізнюватися на заняття;
- не пропускати заняття, а в разі хвороби надати довідку;
- самостійно вивчити матеріал пропущеного заняття;
- системно і регулярно працювати з навчальною і науковою літературою; – конструктивно підтримувати зворотній зв'язок на всіх заняттях;

- брати активну участь у навчальному процесі;
- своєчасно і акуратно виконувати завдання для самостійної роботи;
- відключити мобільний телефон під час занять;
- бути терпимим і доброзичливим до однокурсників та викладачів;
- участь у контрольних заходах (поточний контроль, модульний контроль, контроль самостійної роботи; підсумковий контроль);
- будь-яке копіювання або відтворення результатів чужої праці, якщо тільки робота не має груповий формат, використання завантажених з Інтернету матеріалів кваліфікується як порушення норм і правил академічної доброчесності та передбачає притягнення винного до відповідальності, у порядку, визначеному чинним законодавством.

Студент успішно навчається, якщо послідовно набирає кредити, необхідні для здобуття ступеня бакалавр. Для цього потрібно, щоб накопичувальний бал був не нижче, ніж 50 балів за даним курсом. Якщо накопичувальний бал нижче 50 балів, здобувач вважається неуспішним і може бути відрахований.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

- мультимедійне забезпечення курсу: мультимедійний проектор, мультимедійна дошка, ноутбук.
- дистанційне навчання в системі Moodle, Zoom

Система оцінювання та вимоги:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
77-89	добре	
65-76		
58-64	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
50-57		
20-49	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-19	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел

Основна література

1. Антологія мирової філософії: В 4 т.-М., 1971;
2. Базалук О.А. Філософія освіти в світлі нової космологічної концепції: підручник — К.: Кондор, 2010.
3. Булатов М. О. Філософський словник.-К.: Стило, 2009.-574 с.
  3. Введение в философию. В 2 ч.//Под ред. Фролова И.Т. - М.,1990;
  4. Історія філософії. (А.К.Бичко, І.В.Бичко, В.Г.Табачковський) К.: Либідь, 2001
  5. Кремень В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. — К. : Книга, 2017. — 528 с.
  6. Мир философии: Книга для чтения. В 2-х ч.-М., 1991;
  7. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – Хрестоматія: Навч. пос. / Упорядник:

- Віт. Лях. - К., 1996;
8. Философский энциклопедический словарь /Редкол.: С.С.Аверинцев, Л.Ф.Ильичев и др. 2-е изд.-М., 1989.
  9. Філософія як історія філософії: Підручник./ За ред. Ярошовця В.І. – Київ.: Центр учбової літератури, 2010.
  10. Філософія: Навч. – методичний посібник / Маленкова та ін. – Х. : «Одісей», 2004.
  11. Філософія: Навч. пос. / За ред. І. Ф. Надольного.- К., 1999;
  12. Філософія: підручник / За ред. Г.А.Заїченко та ін.-К, 2014;
  13. Філософія: підручник / За ред. М.І Горлача .- Харків, 2000.
  14. Філософський словник / За ред. В.І.Шинкарука.-2 вид., перероб. і доп.-К., 1986.
  15. Філософський словник соціальних термінів /За ред. В. П. Андрущенко.- К.- Х.:РИФ, 2005.

Допоміжна література

1. Аристотель. Соч. В 4 т. М., 1975. Т.1.;
2. История философии в кратком изложении. М.: Мысль, 1991;
3. Гуревич А. Я. Категории средневековой культуры. М.,1984;
2. Ламетри Ж. Человек-машина. Соч. М., 1976;
3. Гегель Г.В.Ф. Энциклопедия философских наук, Т.1-3. М., 1974-1977;
4. Гегель Г.В.Ф. Феноменология духа. //Соч.,М.,1959.-Т.4;
5. Кант И. Трактаты и письма. М., 1980;
6. Кант И. Критика чистого разума //Соч.-М.,1964.-Т.3;
7. Фейербах. Основы философии будущего. // Избр. филос. произведения.-М.,1955.-Т.2;
8. Шеллинг Ф.В.Й. Система трансцендентального идеализма. //Соч.-М.,1987.-Т.1;
9. Кисляков В.П. Вступ до філософії науки:навчальний посібник.За наук.ред.О.М.Дубового.-Миколаїв:Видавництво НУК, 2011.
10. Маркс К.. До критики гегелівської філософії права. Економіко-філософські рукописи.
11. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. – К, 1996;
12. Вернадский В.И. Научная мысль как планетарное явление. Несколько слов о ноосфере //Философские мысли натуралиста. - М., 1988;
13. Горський В.С. Історія української філософії: Курс лекцій. – К., 1996;
14. Огородник І.В., Русин М.Ю. Українська філософія в іменах: Навч. пос. /За ред. М.Ф.Тарасенка. – К., 1997;
15. Степин В.С.Философия науки.Общие проблемы. М.:Гардарики,2006.
16. Юркевич П. Выбране. – К., 1993.
17. А. Камю. Миф о сизифе. Ессе об абсурде. // Сумерки богов.-М., 1989.
18. Ж.П.Сартр. Экзистенциализм – это гуманизм // Сумерки богов.-М., 1989.

Інформаційні ресурси

<http://www.countries.ru/library.htm>
<http://philosophy.allru.net/pervo.html>
<http://fictionbook.ru/>

<http://hyperlib.libfl.ru/rubr.php?term=Культурология>
<http://bookz.ru/>
http://krotov.info/spravki/help/alfabet/01_a_im.html
<http://e-lib.info/book.php?id=1138826376&s=1>
http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/INDEX_CULTUR.php
<http://www.infoliolib.info/subja.php?sid=50>
<http://www.koob.ru/philosophy/>
<http://lib.com.ua/9/0.html>
http://lib.prometey.org/?sub_id=39
http://lib.prometey.org/?sub_id=31
<http://www.litportal.ru/index.html?r=208>
<http://www.litportal.ru/genre24/>
http://allbooks.com.ua/razdel.php?razdel_id=105&page=0
http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php
http://ihtik.lib.ru/2011.06.10_ihtik_history/
<http://lib.meta.ua/theme/22/>
<http://www.i-u.ru/biblio/default.aspx>
<http://magazines.russ.ru/>
<http://philosophy.allru.net/pervo.html>
<http://www.countries.ru/library/map.htm>
http://book-read.ru/razbooks_35.html
<http://www.nbu.gov.ua/>
<http://elib.nplu.org/>
<http://www.alleng.ru/edu/relig3.htm>
<http://www.elibrus.lgb.ru/fil2.shtml>
<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/>